

Звіт
за результатами моніторингу щодо організації дистанційної та
змішаної форми навчання в закладах загальної середньої освіти
Хмельницької області

Мета: дослідити ефективність організації дистанційної та змішаної форми навчання в закладах загальної середньої освіти Хмельницької області, виявити та відстежити чинники, які впливають на якість надання освітніх послуг.

Відповідно до мети визначено завдання моніторингового дослідження:

- дослідити стан дотримання закладами освіти вимог щодо організації дистанційної та змішаної форми навчання;
- з'ясувати рівень готовності педагогічних працівників та учасників освітнього процесу сільської та міської місцевості до навчання за дистанційною та змішаною формою у закладах загальної середньої освіти;
- вивчити рівень технічного забезпечення усіх учасників освітнього процесу для організації ефективного дистанційного та змішаного навчання у закладах загальної середньої освіти у сільській та міській місцевості (пристрої, мережа, платформи);
- з'ясувати чинники, які перешкоджають ефективній організації дистанційного та змішаного навчання;
- визначити кращі практики та проблеми в умовах дистанційного навчання на різних освітніх рівнях (циклах);
- розробити рекомендації за результатами моніторингового дослідження.

Метод: онлайн-анкетування керівників закладів загальної середньої освіти, педагогічних працівників, здобувачів освіти (від 14 років), батьків, інших законних представників здобувачів освіти.

1. Дотримання закладами освіти вимог щодо організації дистанційної та змішаної форми навчання

В умовах повномасштабного вторгнення рф відбулися суттєві зміни в організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти області. Зважаючи на безпекову ситуацію, частина закладів загальної середньої Хмельницької області у 2023/2024 навчальному році забезпечують організацію освітнього процесу з використанням дистанційних технологій навчання. Для проведення моніторингового дослідження було сформовано вибірку із 56 закладів загальної середньої освіти, які працюють за змішаною

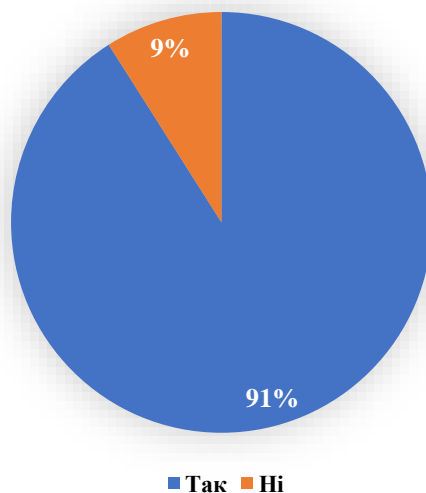
формою, що становить 11% від загальної кількості закладів загальної середньої освіти, які функціонують в області.

Навчання організовувалось у двох форматах: дистанційному – 4 заклади (7%) та змішаному – 52 (93%).

Встановлено, що керівниками закладів освіти вживались відповідні заходи щодо запровадження змішаного навчання з використанням дистанційних технологій, які вдалось реалізувати повністю або частково. Проведена робота щодо забезпечення реалізації освітньої програми з урахуванням дистанційної/змішаної форми навчання. У переважній більшості закладів (86%) до освітньої програми вносились зміни з метою її реалізації. У 13% закладів освітня програма реалізовувалась частково. Мали місце поодинокі випадки, коли заклади освіти не аналізували стан реалізації освітньої програми. Водночас недостатньо приділялась увага створенню умов для навчання осіб з особливими освітніми потребами (не вносились зміни в частині реалізації змісту навчальних предметів).

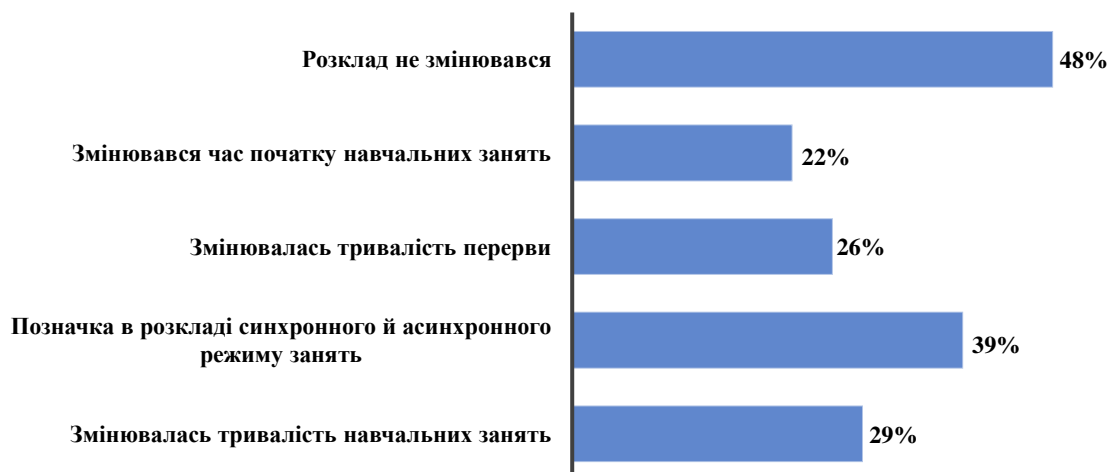
Питання щодо переходу на змішану форму навчання вирішувалось на засіданні педагогічної ради, так стверджують 91% керівників. Інформація про зміну режиму проведення навчальних занять розміщувалась на сайтах 82% закладів освіти. 19% про такі зміни через офіційний вебсайт не інформували.

Чи було рішення педагогічної ради закладу освіти про використання технологій дистанційного навчання в освітньому процесі?

У 86% закладів вносились корективи до розкладу навчальних занять. Найчастіше зміни були пов'язані із визначенням у розкладі синхронного та асинхронного формату занять (39%). Водночас зміни щодо тривалості навчальних занять з використанням ПК передбачили 29% педагогів, тривалості перерв – 26%, що може свідчити про часткове дотримання санітарно-гігієнічних правил та норм під час здійснення дистанційного/змішаного навчання. Не вносили змін до розкладу 48% учителів.

Які зміни вносились до розкладу навчальних занять у зв'язку із запровадженням дистанційного/змішаного навчання?

Педагогічні працівники здійснювали коригування календарно-тематичних планів з урахуванням перебування учнів на дистанційному/змішаному навчанні. Водночас 27% педагогів та 7% керівників стверджують, що таке коригування у закладі освіти не відбувалось. Найчастіше зміни до календарно-тематичних планів стосувалися кількості виділених годин на вивчення тем – 46%, 44% – змінили порядок вивчення тем, запланувавши «складні» теми на більш пізній період, об'єднання окремих тем – 36%, самостійне вивчення тем – 20%. Третина педагогів жодних змін до КТП не вносила, що ставить під сумнів виконання учителями освітньої програми та реалізацію навчальних програм у повному обсязі.

Якщо здійснюєте коригування календарно-тематичних планів, то які саме?

Переважає більшість батьків були поінформовані про те, як відбуватиметься навчальний процес під час дистанційного/змішаного навчання. При зміні форми навчання школа інформувала батьків про формат проведення уроків (90%), правила та терміни виконання завдань (51%), про зміни у розкладі були поінформовані менше 50% батьків, про те як відбуватиметься оцінювання лише 31% батьків.

Про що вас інформувала школа/класний керівник дитини при переході на дистанційне/змішане навчання?

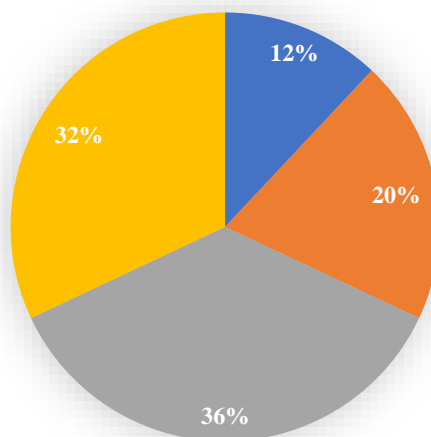

2. Діяльність учителів, учнів та батьків у сільській та міській місцевості під час організації дистанційного та змішаного навчання

Діяльність закладів освіти спрямовувалась на забезпечення ефективної організації освітнього процесу. Майже всі педагогічні працівники підвищували свій кваліфікаційний рівень з питання організації навчання в дистанційному/змішаному режимі.

Під час опитування встановлено, що надавалась перевага проведенню навчальних занять у синхронному режимі, так стверджують 97% керівників та учителів. Цю інформацію підтверджують здобувачі освіти. Проте на питання скільки часу відводите на роботу з учнями у синхронному режимі, відповіді учителів розділились таким чином, що лише третина їх стверджує про перевагу роботи з учнями у синхронному режимі. Результати анкетування демонструють часткове розуміння педагогічними працівниками поняття «синхронне і асинхронне навчання».

Скільки часу відводите на роботу з учнями у синхронному режимі?

- не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти
- не менше 50 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти
- не менше 75 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти
- 100 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти

Високим є показник присутності на онлайн-уроках здобувачів освіти (91%). Батьки (87%) також зазначають, що їхні діти завжди відвідують онлайн-уроки. Разом з тим, 13% батьків зазначили, що їхні діти самостійно опрацьовують матеріал, працюють з репетиторами, переглядають уроки на платформі «Всеукраїнська школа онлайн».

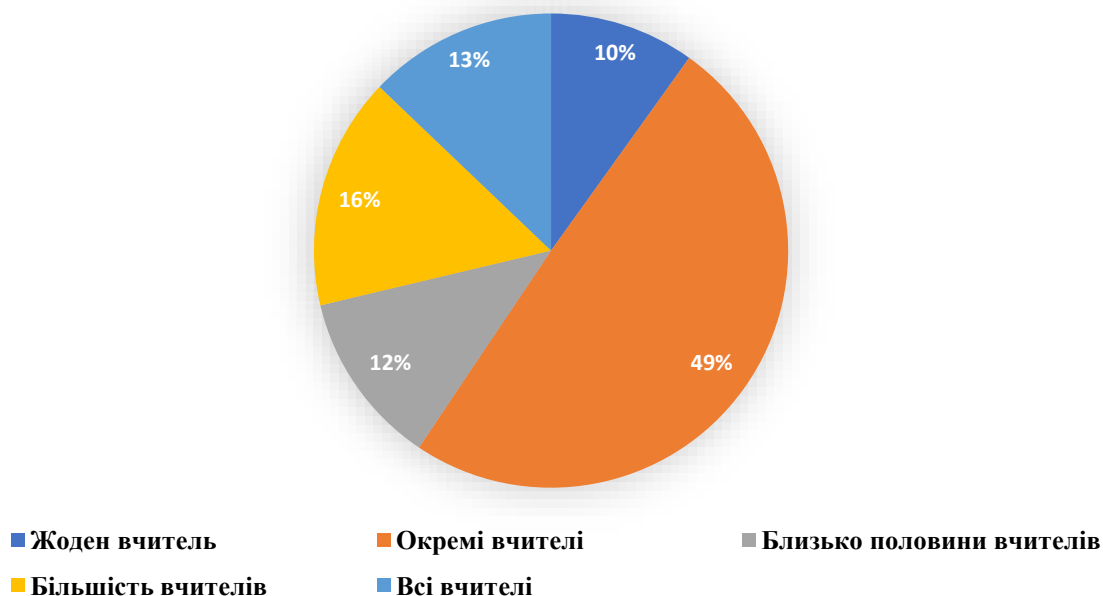
Для комунікації з батьками учителі найчастіше використовують месенджери (Viber, WhatsApp) – 91%, телефонний зв'язок – 75%. Тоді як вебсайт закладу освіти для комунікації використовують лише 16%, електронну пошту – 13%, електронний журнал – 10%. Учителі консультують та надають роз'яснення учням, у разі незасвоєння ними окремих тем. Це підтвердили 78% здобувачів освіти, 22% вказали, що така підтримка не забезпечується. Після повернення до навчання 67% учнів підтвердили, що для них проводиться повторення окремих тем, які вивчались онлайн, однак третина респондентів відповідають про відсутність такого повторення. Разом з тим, 48% батьків стверджують, що під час дистанційного/змішаного навчання учителі не проводять із ними консультацій, третина – такі консультації проводяться регулярно, 18% – зрідка. Отримана інформація свідчить про недостатній рівень комунікації між учасниками освітнього процесу та відсутність системної роботи під час організації освітнього процесу у дистанційному/змішаному форматі.

Для організації освітнього процесу в асинхронному режимі 89% учителів використовують допоміжні навчальні матеріали, 77% – тести, 61% – застосовують проектні, пошукові, дослідницькі завдання, матеріали з

підручника – 67%, матеріали платформи «Всеукраїнська школа онлайн» – 52%.

Половина здобувачів освіти стверджують, що завдання для самостійного опрацювання дають окремі вчителі, близько третини зазначили, що такі завдання дають всі або більшість педагогів.

Скільки вчителів під час дистанційного/змішаного навчання дають завдання для самостійного опрацювання?

Переважна більшість учителів, як стверджують учні, під час дистанційного навчання пропонували учням/ученицям використання додаткових навчальних матеріалів для кращого засвоєння тем. Разом з тим, третина батьків зазначають, що вчителі під час уроку пропонують учням тільки параграф та завдання для виконання, не враховують індивідуальні можливості.

Чи пропонують вчителі під час дистанційного/змішаного навчання навчальні матеріали?

Більше половини батьків та учнів стверджують, що під час організації освітнього процесу з використанням дистанційних технологій навчання обсяг домашніх завдань є достатнім та не змінився. Близько третини вважають, що завдань стало більше ніж під час навчання у школі та більше у порівнянні із тими завданнями, що виконуються під час уроку.

Система оцінювання результатів учнів в основному не зазнала змін. Як стверджують 77% учнів, вчителі оцінюють їх рівень знань, виставляють оцінки за виконання завдань, надаючи пояснення. Попри те, лише 24% учнів зазначили, що вчителі надають критерії оцінювання, 34% – виставляють оцінки за виконані завдання без пояснень, окремі педагоги організують самооцінювання та взаємооцінювання. Як свідчать дані результатів опитування батьків, більше половини учителів оцінюють усі види робіт здобувачів, 43% респондентів зазначили, що оцінюються контрольні роботи, 26% – отримують письмові та усні коментарі стосовно оцінювання. Однак недостатньо приділяється увага інформуванню батьків про критерії оцінювання.

Як відбувається оцінювання результатів навчання вашої дитини під час дистанційного/змішаного навчання?

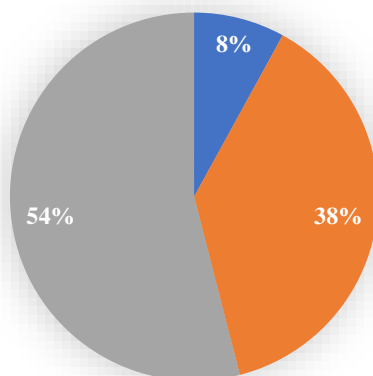
Близько половини учнів зазначили, що рівень знань їхніх дітей під час дистанційного/змішаного навчання не змінився, 28% вважають, що він покращився, 24% – звернули увагу на те, що рівень знань погіршився. Думка педагогічних працівників абсолютно різниться. Так, лише 2% учителів вважають, що результати здобувачів покращилися, 56% – погіршилися, 37% – не змінилися, 4% вказали, що такі зміни не відстежувались. На їхню думку, чинниками погіршення результатів навчання є відсутність «живого спілкування» та невміння самостійно вчитися – 64%, недостатність уваги батьків – 61%, зниження мотивації до навчання – 55%. Також 36% учителів вважають причиною відсутність постійного доступу до мережі Інтернет, 23% пояснюють це відсутністю технічних засобів навчання. Результати анкетування керівників із зазначеного питання корелюються із відповідями педагогічних працівників.

Що найбільше спричинює погіршення результатів навчання?

У закладах проводиться діагностика щодо визначення освітніх втрат здобувачів освіти. Більше половини (59%) керівників стверджують, що така діагностика проводиться, водночас 41% директорів зазначають, що оцінювання освітніх втрат проводиться з окремих предметів або не проводиться взагалі, що співвідноситься з результатами, отриманих в результаті опитування учителів. Як стверджують учителі, вони діагностують учнів для визначення освітніх втрат щоразу після повернення з дистанційного навчання або на початку навчального року/семестру. Отримані результати підтверджують думку щодо відсутності єдиного розуміння керівниками, педагогічними працівниками потреби у виявленні освітніх втрат з усіх предметів. Відсутність у закладах освіти діагностичного інструментарію призводить до епізодичного оцінювання рівня навчальних втрат учнів.

Якщо проводиться оцінювання/діагностика для визначення освітніх втрат учнів, то як часто проводите її?

- Після канікул
- На початку навчального року/семестру
- Щоразу після повернення з дистанційного/змішаного навчання

Як стверджують понад 80% керівників та учителів, ними вживаються заходи задля подолання освітніх втрат здобувачів освіти, найпоширенішими є індивідуальні консультації – 74%, групові консультації – 49% та надають завдання для самостійної роботи – 47%. Разом з тим, лише 45% учителів коригують КТП з урахуванням потреби у подоланні освітніх втрат, 14% керівників підтвердили, що ними жодні заходи з даного питання не проводились.

Якщо проводили заходи задля подолання освітніх втрат здобувачів освіти, то які саме?

3. Технічне забезпечення дистанційного/змішаного навчання у сільській та міській місцевості (інструменти дистанційного/змішаного навчання)

У закладах освіти приділялася увага визначенню рівня технічного забезпечення дистанційного/змішаного навчання у сільській та міській місцевості. Понад 90% закладів освіти провели збір інформації про учнів/учениць, які не мають необхідних умов для дистанційного навчання (техніки, постійного доступу до Інтернету). Встановлено, що проблеми з постійним доступом до мережі Інтернет, відсутністю техніки переважно наявні у сільській місцевості. За результатами зібраної інформації 86% закладів заздалегідь напрацювали альтернативні способи зв'язку з учнями/ученицями, які не мають доступу до інтернету чи відповідної техніки. Разом з тим, в окремих закладах (7%) не проводився збір інформації про наявність в учнів техніки та доступу до мережі Інтернет, у 14% закладів не напрацьовувались альтернативні способи зв'язку з учнями для залучення їх до освітнього процесу.

Для організації освітнього процесу учителі найчастіше використовують комп'ютерну техніку закладу освіти – 63%, персональні комп'ютери – 30%, смартфони – 7%. В цілому, як стверджує 85% педагогічних працівників, вони забезпечені технічними засобами навчання для проведення уроків в онлайн

режимі. Проте 10% зазначили, що вони забезпечені частково, 5% взагалі не забезпечені засобами навчання для проведення уроків. 77% батьків підтверджують, що у сім'ї достатній рівень технічного забезпечення (гаджети, мережа Інтернет) для якісного дистанційного/змішаного навчання їхніх дітей. Разом з тим, 23% стверджують, що вони забезпечені частково або не забезпечені. Батьки зазначають, що труднощі з наявністю та використанням гаджетів є у сім'ях, де одночасно навчається декілька дітей. 55% закладів освіти під час освітнього процесу надають перевагу використанню різних електронних платформ, 45% використовують єдину електронну платформу. Під час анкетування у відкритих відповідях батьки зазначили, що дітям зручніше було б під'єднуватись на всі навчальні предмети за одним покликанням на єдиній платформі.

Навчання відбувається шляхом використання інтерактивної платформи (в онлайн форматі), так стверджує 73% здобувачів освіти. Під час асинхронного навчання найчастіше використовуються месенджери (Viber, Telegram), рідше – електронна пошта, в окремих випадках – соціальні мережі та телефонні дзвінки.

Ваше навчання відбувається шляхом надання інформації учителем через:

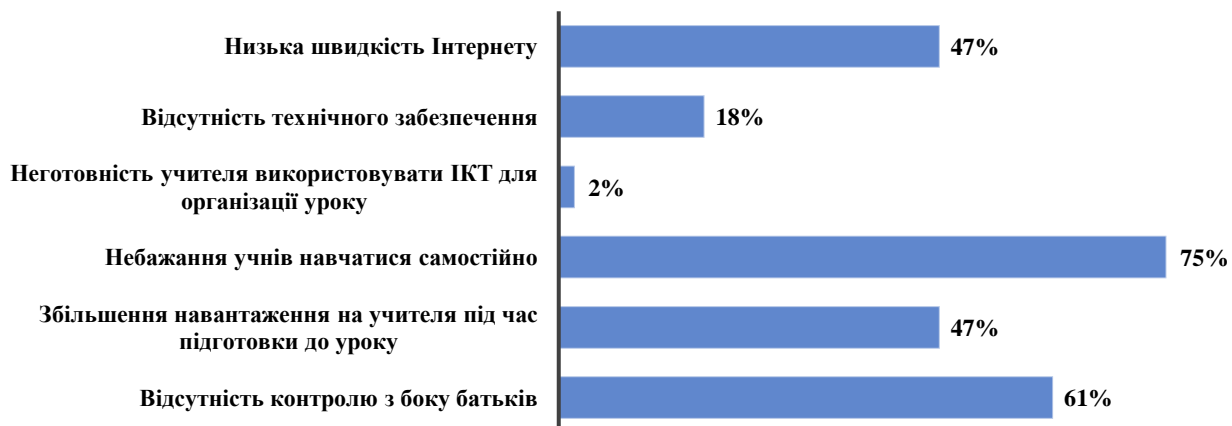

Якість організації дистанційного/змішаного навчання не в повній мірі задовольняє батьків. Встановлено, що 43% батьків задоволені рівнем організації навчання, 42% стверджують, що задоволені частково. Разом з тим, 15% зазначили, що якість організації навчання їхньої дитини у такому форматі їх не задовольняє і вважають, що є потреба у збільшенні кількості очних уроків, зменшенні навантаження на учнів під час виконання домашнього завдання. Вважають, що під час очного навчання дитина одна залишається дома в умовах війни, повітряних тривог, що є небезпечним для неї. Тому необхідно облаштовувати укриття (додаткові місця у них) та переводити учнів на очну форму навчання.

Педагогічні працівники вважають, що найбільше впливає на якість реалізації дистанційного/змішаного навчання небажання учнів навчатися

самостійно – 75%, відсутність контролю з боку батьків – 61%, низька швидкість Інтернету – 47%.

Що найскладніше у процесі реалізації дистанційного/змішаного навчання?

З метою визначення рівня організації освітнього процесу у дистанційному/змішаному форматі та виявлення проблемних питань у закладах освіти проводяться моніторингові дослідження. Про це зазначили 93% керівників. Під час моніторингу ведеться спостереження за онлайн заняттями, вивчається взаємодія педагогів учнями, аналізуються освітні ресурси, які пропонують вчителі, досліджується дотримання учителями розробленого розкладу занять. Таким чином, результати опитування показали, що в основному забезпечується контроль за роботою вчителя, менше звертається увага на результати навчання учнів, що призводить до навчальних втрат здобувачів освіти.

У разі якщо у закладі освіти здійснюється моніторинг організації дистанційного/змішаного навчання, то за якими напрямками, Ви як керівник, його проводите?

За наслідками проведення моніторингу, у 80% закладів освіти питання ефективності дистанційного/змішаного навчання аналізується на засіданнях

педагогічної ради. 61% керівників стверджують, що обговорюють результати на засіданнях методичних об'єднань, 57 % – на батьківських зборах. Однак приймають управлінські рішення лише у 27% закладів освіти, що свідчить про відсутність завершеного циклу проведення моніторингового дослідження.

4. Чинники, які перешкоджають ефективній організації дистанційного та змішаного навчання

На підставі отриманих результатів під час проведення моніторингового дослідження встановлено, що серед основних чинників, що перешкоджають ефективній організації дистанційного/змішаного навчання є:

- відсутність аналізу умов від яких залежить якість організації дистанційного/змішаного навчання, відсутність дієвого контролю за роботою учителя, здобувачів освіти приводить до зниження ефективності освітнього процесу та спричиняє навчальні втрати;

- низький рівень взаємодії між учителями та батьками здобувачів освіти в частині надання інформації по критерії оцінювання результатів навчання дітей (зміни критеріїв);

- відсутність технічного забезпечення педагогів та учнів, обмеженість у доступі до цифрових ресурсів призводить до того, що частина здобувачів освіти не в змозі взяти участь в онлайн уроці, а педагогічні працівники в основному проводять уроки асинхронно;

- використання різних електронних платформ учителями в межах одного закладу, що створює труднощі для здобувачів освіти у під'єднанні до онлайн уроків, розміщенні матеріалів для опрацювання учнями, зазначенні домашніх завдань, з якими б легко могли ознайомитись і батьки;

- зниження мотивації до навчання учнів та недооцінення важливості самооцінювання власних результатів навчання;

- неготовність здобувачів освіти самостійно здобувати знання та відсутність «живого спілкування», що впливає на підвищення рівня конкурентності під час отримання знань.

5. Переваги дистанційного/змішаного навчання

- за відсутності укриттів (місткість) освітній процес не зупиняється, навчання здійснюється у синхронному/асинхронному режимі;

- перевага кількості занять, які проводяться у синхронному режимі (з дотриманням санітарних норм) над асинхронними;

- у більшості закладів освіти вносяться корективи до розкладу занять та календарно-тематичного планування;

- педагогічні працівники адаптувалися до швидкого реагування на ситуацію, зміну форми освітнього процесу та вчасно інформують учнів та батьків про них;

- поступово збільшується кількість закладів освіти, які використовують єдину електронну платформу;

- питання організації дистанційного/змішаного навчання є предметом обговорення в частині закладів на засіданнях педагогічної ради, методичних об'єднаннях, батьківських зборах.

Рекомендації для керівників закладів загальної середньої освіти:

- забезпечити проведення загальношкільних моніторингів результатів навчання учнів під час дистанційного/змішаного навчання;
- інформувати здобувачів освіти, батьків про систему оцінювання, що застосовується під час дистанційного/змішаного навчання;
- розробити заходи щодо подолання освітніх втрат у результатах навчання здобувачів освіти;
- продовжити роботу із забезпечення педагогічних працівників сучасними цифровими засобами навчання;
- передбачати у планах підвищення кваліфікації професійний розвиток педагогів;
- забезпечувати методичний супровід учителів в частині розробки індивідуальної освітньої траєкторії учнів шляхом проведення індивідуальних занять, факультативів відповідно до навчального плану та/або за запитами учнів, консультацій з учнями для усунення прогалин у знаннях із предмету, розробки завдань різних рівнів складності для окремих учнів.